

Doprovázení umírajících a pozůstalých

PhDr. Naděžda Špatenková, Ph.D.
n.spatenkova@gmail.com

Ostrava 17. března 2015

Umírání a smrt

- Život každého člověka jednou skončí...

...i můj, i Váš, nás všech...

„Zdravý selský rozum“:

- ✘ *Všichni tam musíme.*
- ✘ *Nic nemusím, jenom umřít musím.*
- ✘ *Kdo se narodil, musí i zemřít.*
- ✘ *Proti smrti není léku.*
- ✘ *Ať jdeš kam chceš, smrti neujdeš.*
- ✘ *Mladý může, starý musí.*
- ✘ *Před smrtí jsme si všichni rovni.*
- ✘ *Když nejde o život, jde o...*

Umírání a smrt

- stres pro všechny zúčastněné
- náročná životní situace
- KRIZE
- **hrozba**
- **havárie na životní dráze**
- neplánovaný zásah do životních plánů,
- nutí k nějaké změně, většinou směrem k nepředpokládané, nouzové variantě se zhoršenými a omezenými podmínkami

Smrt

- extrémní zásah do života pozůstalých
- v jediném okamžiku se radikálně mění celý jejich život
- jejich svět je smrtí milovaného člověka navždy změněn

Smrt blízkého člověka

- **silné emoční reakce**
- **pocit vlastní identity**
(„Jsem ještě manželka, když mi zemřel manžel?“)
- **pocit vlastní integrity**
(„Něco ve mně zemřelo, kus mého já...“)
- **vztahy** s jinými lidmi
- **přesvědčení** o stabilitě a bezpečnosti světa

Pomoc a podpora

- Umírající i pozůstalí potřebují pomoc a podporu.
- Ale od koho?

Doprovázení umírajících a pozůstalých

- Rodina, příbuzní, přátelé, známí.
- Pracovníci v pomáhajících profesích:
  - *lékaři, psychologové, zdravotníci, sociální pracovníci aj.)*
- Duchovní, pastorační pracovníci, nemocniční kaplani.
- Hospice a hospicové poradny

Profesní kvalifikace

- Nové povolání?
- Nová kvalifikace?
- NSK x NSP

- **Doprovázení umírajících a pozůstalých**
- **Poradce pro pozůstalé**

Poradce pro pozůstalé

- *Kvalifikovaný pracovník, který samostatně a systematicky pod dohledem supervizora doprovází klienty prostřednictvím poradenského vztahu vytvořeného v průběhu umírání jim blízké osoby při přípravě pohřebních obřadů a při jejich práci se smutkem. (NSP)*

Odborné způsobilosti

- Rozvíjení účinné komunikace, podpory a doprovázení pozůstalých
- Orientace v hodnotovém kontextu poradenství pro pozůstalé
- Aplikování základních principů poradenství pro pozůstalé na truchlící klienty
- Usnadňování procesu truchlení
- Aplikování základních zásad pohřbívání v poradenství pro pozůstalé
- Charakterizování osobnosti poradce pro pozůstalé

ČESKÁ REPUBLIKA

Předseda zkušební komise:

PhDr. et Mgr. Magdalena Šperanková Ph.D.

(jméno, příjmení a číslo autorizace)

autorizovaná fyzická osoba s autorizací

Číslo autorizace: 29576/2012-94

/nebo autorizovaný záruce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby

Načítka Šperanková, Magdalena, 785 01 Šternberk

(jméno, příjmení a číslo autorizace fyzické osoby, jméno, příjmení a číslo autorizace právnické osoby)

s autorizací udělenou dne: 17.08.2012, s platností značek: 29576/2012-94

autorizačním orgánem:

Ministerstvo průmyslového obchodu, Štěpánská 1, 110 15 Praha 1

OSVĚDČENÍ O ZÍSKÁNÍ PROFESNÍ KVALIFIKACE

(jméno, příjmení)

(rodné číslo)

vykonal

1.

podle § 18 zákona č. 179/2006 Sb.

a o změně některých zákonů (zákon o

uznávání odborné způsobilosti)

č. 53/2006 Sb.

a získal(a) příslušnou kvalifikaci

PORADCE PRO PRÁVO

(nazev a číslo odborné způsobilosti)

9-02C

SEVT - 49 502 6

BNB 1176/2012

Pracovní činnosti

- Samostatné provádění soustavné psychosociální podpory a podle potřeby akutní krizové intervence.
- Vytváření dlouhodobých pietně uměřených vztahů klienta k zemřelému.
- Vedení poradenského rozhovoru a specializovaných programů usnadňujících práci se vzpomínkami a ventilaci emocí.
- Analytická a metodická činnost v individuálním a skupinovém poradenství pro pozůstalé.
- Identifikování „komplikované“ reakce na ztrátu osoby blízké.
- Doporučování dostupné svépomoci (jak mohou pozůstalí účinně pomoci sami sobě).
- Evidování klíčových dat o průběhu a výsledcích poradenského procesu.

Historie a současnost

- 2009 pracovní skupina pro tvorbu standardů v poradenství pro pozůstalé při MMR
- 29. 6. 2012 hodnotící standard *Poradce pro pozůstalé (69-020-M)*
- 28. 9. 2012 první veřejná zkouška profesní kvalifikace
- **T.č. 51 držitelů certifikátu** (www.mmr.cz)
- Rekvalifikační kurz „*Poradce pro pozůstalé*“
- Pilotní kurzy, akreditované krátkodobé kurzy
- **Asociace poradců pro pozůstalé** 5. 1. 2015

Proč?

- *„Ptáte-li se po smyslu takové pomoci, ptáte se „proč?“ Proč bych měl jít někam do nějaké poradny, za nějakým poradcem, když ztrácím, nebo jsem ztratil drahého člověka? Protože můžeme společně hledat cestu, jak s bolestí a ztrátou dál žít mezi lidmi, jak se znovu postupně otevírat novým úkolům, vztahům a radosti.“*

(z letáčku Poradny Alej)

Principy doprovázení

- Pomoc pozůstalým v akceptaci jejich ztráty.
- Pomoc pozůstalým identifikovat jejich pocity a vyjádřit je.
- Pomoc pozůstalým žít dál bez zemřelého.
- Podporovat pozůstalé v emocionálním odpoutávání od zemřelého.
- Poskytnout pozůstalým prostor a čas pro truchlení.

Principy doprovázení

- Interpretovat „normální“ reakce na ztrátu.
- Respektovat individuální rozdíly v truchlení.
- Poskytovat pozůstalým kontinuální podporu.
- Prozkoumat obranné mechanismy a copingové strategie pozůstalých.
- Identifikovat potíže a doporučit adekvátní pomoc.

Děkuji za pozornost

Literatura

- KUBÍČKOVÁ, N. *Zármutek a pomoc pozůstalým*. Praha: ISV nakladatelství, 2001.
- ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *O posledních věcech člověka. Vybrané kapitoly z thanatologie*. Praha: Galén, 2014.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Poradenství pro pozůstalé*. Praha: Grada Publishing, 2013.